ΨΑΕΦ 153 Αφηγήσεις Ασθένειας και Οριζόντιες Δεξιότητες στην Εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης: Ψηφιακές Ιατρικές Ανθρωπιστικές Επιστήμες και Αφηγηματική Ιατρική

Πρόγραμμα Σύντομης Διάρκειας ΨΑΕ, Τμήμα Φιλολογίας,
Β. Καμπουρέλλη

1.1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τι θα συζητήσουμε σήμερα:

- Εισαγωγή στις ΨΑΕ

- Βασικούς όρους και το ρόλο τους στην εποχή της ΤΝ:

- Ιατρικές Ανθρωπιστικές Επιστήμες (Medical Humanities),
- Αφηγηματική Ιατρική,
- Αφηγήσεις ζωής και ασθένειας

ΨΑΕ

- Τι είναι;

- Τι περιλαμβάνουν, ιδίως σε σχέση με αφηγήσεις;

- Σε τι μπορούν να αξιοποιηθούν;

https://euppublishingblog.com/2023/10/20/graduate-education-digital-humanities/ (What can digital humanities projects look like in action? (Infographic created by Bailey Betik using Canva)

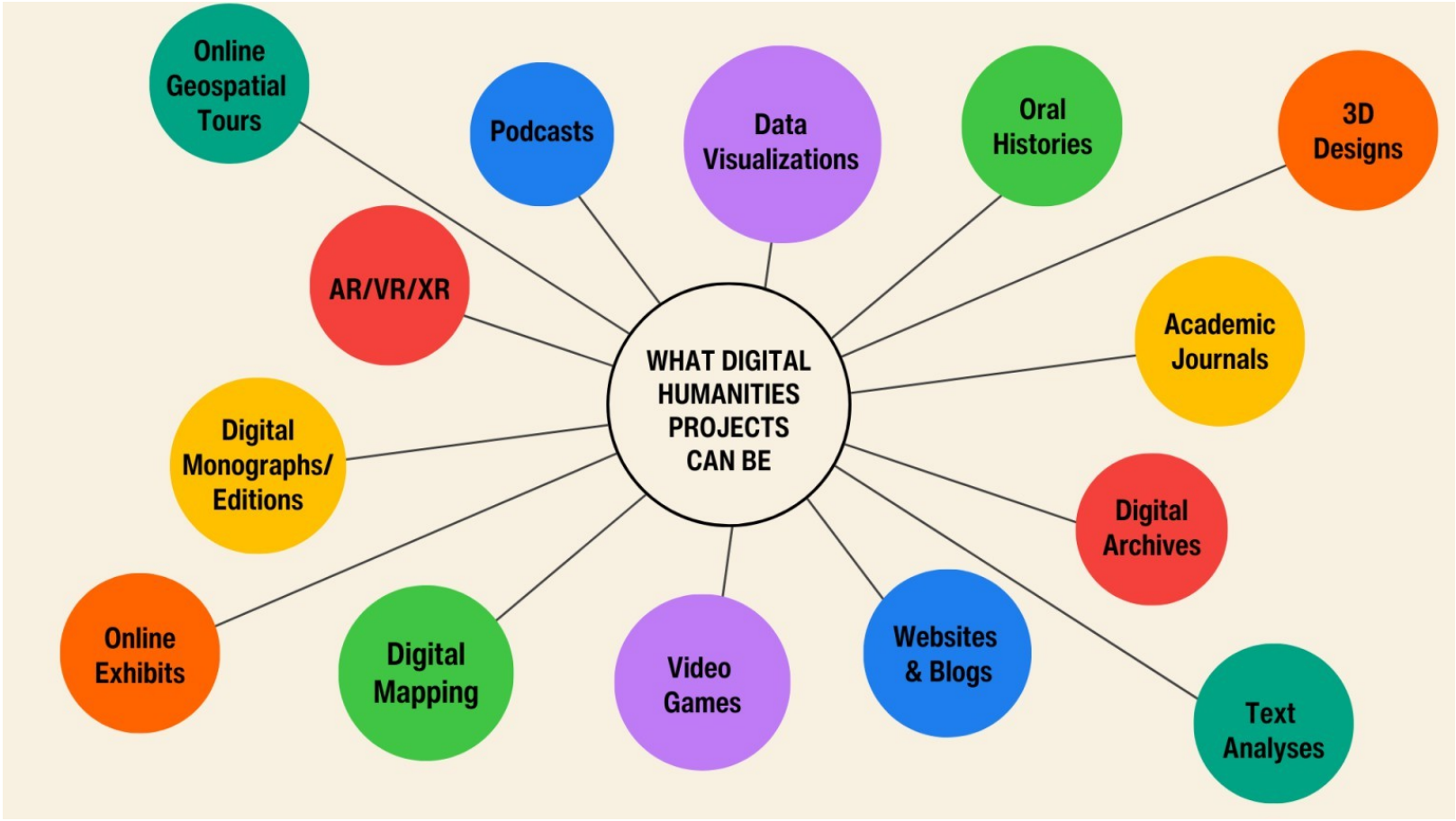

- 1. Διεπιστημονικότητα
- 2. ψηφιακός γραμματισμός
- 3. Προσβάσιμη και συμπεριληπτική εκπαίδευση
- 4. Άνοιγμα σε ποικιλία κοινού (και μη ακαδημαϊκό)- διάχυση γνώσης
- 5. Ευκαιρίες στην εργασία σε διαφορετικά περιβάλλοντα (εκτός πανεπιστημιακής καριέρας, σε πολιτισμικούς φορείς, εκδόσεις, εταιρίες τεχνολογίας, δημόσιους φορείς

•Ειδικότερα ως προς τη σύνδεση με την Ιατρική

• Ενδεικτικά πλεονεκτήματα:

•κατανόηση της ανθρώπινης εμπειρίας της ασθένειας,
•επικοινωνία με ασθενείς και επαγγελματίες υγείας,
•βιοηθικός προβληματισμός

Στην Ελλάδα οι περισσότερες ευκαιρίες συνήθως βρίσκονται στην εκπαίδευση, την έρευνα, τη συγγραφή και την επικοινωνία υγείας

Πρόγραμμα Σπουδών Σύντομης Διάρκειας στις Ψηφιακές Ανθρωπιστικές Επιστήμες (ΨΑΕ).

- έχει στόχο να προσφέρει στους/στις φοιτητές/τριες κατάρτιση στο συνεχώς αναπτυσσόμενο πεδίο των ΨΑΕ, καθώς και να τους/τις ευαισθητοποιήσει σε θέματα ηθικής της τεχνολογίας.

- Τα μαθήματα του ΣΠ:
- δεν περιορίζονται από το εκάστοτε Τμήμα ούτε ως προς τα ECTS, ούτε ως προς τις θέσεις.
- αποτελούν ξεχωριστό πρόγραμμα παρακολούθησης, το οποίο με την ολοκλήρωσή του χορηγεί στον φοιτητή/στη φοιτήτρια δίπλωμα στις ΨΑΕ Επιπέδου Α ή Επιπέδου Β, ανάλογα με τον αριθμό ects.
- **https://talos-ai4ssh.uoc.gr/training/short-programme-dh/**

ΨΑΕΦ 153
Αφηγήσεις Ασθένειας και Οριζόντιες Δεξιότητες στην Εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης: Ψηφιακές Ιατρικές Ανθρωπιστικές Επιστήμες και Αφηγηματική Ιατρική

«ΑΣΘΕΝΕΙΑ»

Τι σου έρχεται πρώτο στο μυαλό όταν ακούς τη λέξη «ασθένεια»;

philosophy
artifice
political
branches
invariance
dragons
understanding
social
special
clan
individual
solitary
malleability
community
humanity
predisposition
moral
behaviorism
human
we
civilized
snakesmalleable
nurture
sceptics
science
time
century
philosopher
rational
rasa
passions
works
psychological
influenital
instance
hand
human
adaptations
scientific
oikos
predilections
formal
tabulamodular
similar
sciences
modern
nature
critiqued
fixed
struggle
reactic
physical
presupposition
posits
metaphysical
handedness
assumed
society
anthropologist
animal
mind
classical
oversimplifying
exist
famously
selfishness
indignant
behavior
conjugal
related
evolutionary
instinct
savages
brutish
soul
rationalist
brute
recessive
determinism
question
invariant
natural
biology
innate
constrains
likenesses
oversimplification
epigenetic
empiricism
psychology

01

ΕΜΠΕΙΡΙΑ

02

ΑΦΗΓΗΣΗ

03

ΨΗΦΙΑΚΑ ΜΕΣΑ- ΤΝ

L'Ordre 1973

- Αφήγηση Ρεμουντάκη
- Αφηγήσεις και εμπειρία της ασθένειας
- Ιατρικός και κοινωνικός στιγματισμός

3.38-5.27

Είναι επαρκής η άρτια επιστημονική κατάρτιση για να γίνει κάποιος καλός επαγγελματίας υγείας, ιδίως στην εποχή της ΤΝ;

ΝΑΙ

ΕΞΑΡΤΑΤΑΙ

ΟΧΙ

Ας συζητήσουμε- Γιατί;

Ερωτήματα

- Κατανόηση της φύσης του πόνου και της εμπειρία της ασθένειας;

- Είναι σημαντική η εκπαίδευση και ανάπτυξη δεξιοτήτων, όπως η καλλιέργεια του ανθρωπισμού, της ενσυναίσθησης και του αναστοχασμού, η ανάλυση και η κατανόηση του εαυτού και των άλλων, στη σύγχρονη ιατρική πρακτική (**ιδίως στην εποχή της ΤΝ**);

ΠΛΑΙΣΙΟ

Η Ιατρική συναντά τις Ανθρωπιστικές Σπουδές.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΘΕΑΤΡΟ & ΤΕΧΝΕΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ

Ιατρική και Ανθρωπιστικές Επιστήμες-Medical Humanities

Με βάση τους παραπάνω προβληματισμούς δημιουργήθηκε σε Ευρωπαϊκά και Αμερικανικά πανεπιστήμια διαθεματικό μάθημα Medical Humanities (**Ιατρική και Ανθρωπιστικές Επιστήμες, IAE)** όπου η Ιατρική συναντά τις Ανθρωπιστικές Σπουδές, όπως τη λογοτεχνία, τη φιλοσοφία, το θέατρο, τις τέχνες, την ιστορία και αξιοποιεί τη μεθοδολογία τους.

Σε αυτό το πλαίσιο, σε Ιατρικές Σχολές γνωστών πανεπιστημίων, όπως του Χάρβαρντ και της Νέας Υόρκης, έχουν εισαχθεί μαθήματα ανθρωπιστικής παιδείας ως υποχρεωτικά σε προπτυχιακό επίπεδο και αυτόνομα σε μεταπτυχιακό επίπεδο.

- Τα κέντρα medical humanities διεθνώς στελεχώνονται με γιατρούς και επιστήμονες από τις ανθρωπιστικές επιστήμες.

- Έμφαση στις εμπειρίες του ασθενούς με σκοπό την **ιατρική της φροντίδας**, ιδίως **στη νέα Ιατρική που διαμορφώνεται στην εποχή της ΤΝ με** ραγδαίες αλλαγές (βλ. Σιαφάκα 2024)

- Ο τομέας της ιατρικής που ήταν, είναι και θα **παραμείνει ανθρωποκεντρικός**: προσωποκεντρική φροντίδα (person-centered care)

Χρειαζόμαστε τις ΙΑΕ; Βασικοί στόχοι στην εποχή της ΤΝ:

Τι καλλιεργούμε;

Ενσυναίσθηση	**Κριτική σκέψη**	**Ανθρωπισμό**	**Πολιτισμική**
και αυτογνωσία	**και αναστοχασμό**	**και δημιουργική φαντασία**	**ευαισθησία**

Ποιο από αυτά θεωρείτε δυσκολότερο να καλλιεργηθεί — και γιατί;

- Η καλλιέργεια πολιτισμικής ευαισθησίας (cultural sensitivity):
- Ανταπόκριση στην ανάγκη αντιμετώπισης του στίγματος σε πολυπολιτισμικές κοινωνίες (**ΤΝ και προκαταλήψεις**)

Αφηγηματική Ιατρική

- Διαθεματική προσέγγιση της Ιατρικής και των Ανθρωπιστικών Σπουδών που παραδοσιακά έδινε έμφαση μεταξύ άλλων στην εξοικείωση με λογοτεχνικά κείμενα (πρόσφατα και με το είδος της «παθογραφίας»).
- **Εκ του συνέγγυς ανάγνωση (close reading)**- διάδραση με τους χαρακτήρες και τον νοητικό τους κόσμο. Καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και της ουσιαστικότερης ανάπτυξης των σχέσεων με τους ασθενείς (ενδεικτικά βλ. Charon, 2006, Whitehead, 2014).

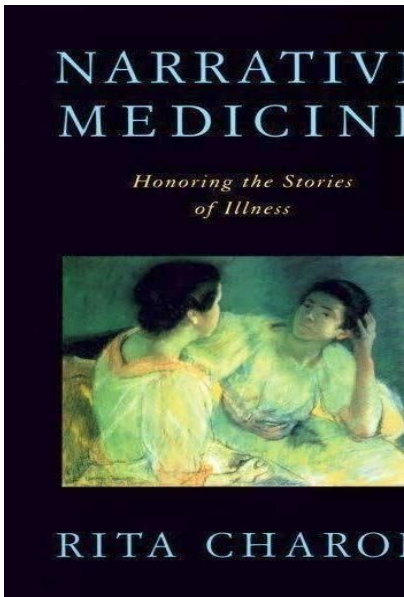

Close reading — Προσεκτική ανάγνωση της ιστορίας και των τρόπων με τους οποίους ο άλλος δίνει νόημα στην εμπειρία του.

Χαρακτήρας • αφηγητής • φωνή • οπτική γωνία • γλώσσα • σιωπές • συγκείμενο (χώρος, ΄χρόνος κ.λπ.)

Τι αλλάζει όταν ακούμε μια ιστορία;

Διάγνωση

δεδομένο

→

Ασθένεια

ιστορία

Ερώτηση

Ποιες πληροφορίες χάνει κανείς όταν μετατρέπει μια εμπειρία σε «δεδομένα»;

Αναστοχασμός

Γιατί χρειαζόμαστε ένα μάθημα για τις αφηγήσεις;

Βιβλιογραφικές αναφορές (επιλογή)

- Charon, R. (2006). *Narrative medicine: honoring the stories of illness.* New York: Oxford University Press.
- Charon Rita et al. *The principles and practice of Narrative Medicine*. Oxford University Press, 2017.
- Dalrymple-Fraser, C. Expanding Narrative Medicine: Four Notes. *Canadian Journal of Bioethics / Revue canadienne de bioéthique*, 7(1), 2024, 29–33. https://doi.org/10.7202/1110326ar
- Hayes P. & Fitzpatrick, N. Narrativity and responsible and transparent AI practices. *AI and Society* 2024 Feb 25:1-21. https://doi.org/10.1007/s00146-024-01881-8.
- Kidd, D., Castano, E. (Oct. 2013). Reading Literary Fiction Improves Theory of Mind. *Science* 342, 377-380. https://doi.org/10.1126/science.1239918

- Park, E., Forhan, M. & Jones, C.A. 2021. The use of digital storytelling of patients' stories as an approach to translating knowledge: a scoping review. *Res Involv Engagem* 7, 58 (2021). https://doi.org/10.1186/s40900-021-00305-x

- Whitehead A. (2014). The medical humanities: A literary perspective; Overview, in: Bates V., Bleakley A., Goodman S. (eds.). *Medicine, Health and the Arts: Approaches to the Medical Humanities*, 1st ed. London & New York: Routledge, 107-127.

Ευχαριστώ πολύ για τη συμμετοχή σας!